

Iranian Journal of Educational Society

Individual and Family Factors of Vandalism in Adolescents Using Multiple Regression Model (Case Study: Students 12 to 17 Years Old)

Zahra Azadgholami khesmaki^{1*}, Maryam Abachi², Seyed Ali Mirabrahimi³, Ali Yaghoubi⁴

1. PhD student in Criminal Law and Criminology, Lahijan Branch, Islamic Azad University, Lahijan, Iran.
2. Assistant Professor of Law (in Criminal Law and Criminology), Anzali Branch, Islamic Azad University, Anzali, Iran.
3. Assistant Professor of Jurisprudence and Fundamentals of Law, Faculty of Humanities, Lahijan Branch, Islamic Azad University, Lahijan, Iran.
4. Assistant Professor of Sociology, University of Guilan, Iran.

❖ **Corresponding Author Email:** narimandolati2000@gmail.com

Research Paper

Abstract

Receive: 2022/04/13
Accept: 2022/10/17
Published: 2023/05/15

Keywords:

Individual Factors, Family Factors, Vandalism, Adolescent Students.

Article Cite:

Azadgholami khesmaki Z, Abachi M, Mirabrahimi S A, Yaghoubi A. (2023). Individual and Family Factors of Vandalism in Adolescents Using Multiple Regression Model (Case Study: Students 12 to 17 Years Old), Iranian Society of Sociology of Education. 9(1): 65-78.

Purpose: The aim of this study was to identify individual and family factors affecting the vandalism behavior of adolescent high school students.

Methodology: The research method was descriptive-correlational and the size of the population was 27,519 first and second grade high school students in District 2 of Rasht (12,977 girls and 14,542 boys) from 2017 to 2018. According to Morgan's table, 377 samples were selected by simple random sampling method and the questionnaire was researcher-made. The reliability of individual, family and vandalism questions was calculated by Cronbach's alpha test as 0.85, 0.894 and 0.873 and its validity was calculated as -0.21, 0.39, and -0.27 by HTMT method. Spearman correlation coefficient and multivariate regression with Spss software were used for analysis.

Findings: The constant value of B individual questions was positive for all questions of vandalism and its statistical significance with t test and $\alpha = 0.05$ showed that the value of P value is less than the value of $\alpha = 0.05$. However, most of the coefficients β_1 to β_9 of vandalism questions are negative and indicate a reduction of destructive behaviors by reducing individual problems. Also, the constant value of B family questions was positive for vandalism questions and the statistical significance of t-test showed that the value of P value was less than $\alpha = 0.05$ in all cases. But most of the coefficients β_1 to β_{16} are effective in negative destructive behavior and indicate a decrease in vandalism in exchange for reducing the effect of family problems.

Conclusion: As a result, in order to reduce vandalism, solving individual and family problems should be prioritized in order to reduce vandalism.

<https://doi.org/10.22034/ijes.2021.541983.1184>

<https://dorl.net/dor/20.1001.1.23221445.1401.15.1.1.0>

Creative Commons: CC BY 4.0

انجمن جامعه‌شناسی آموزش و پرورش ایران

عوامل فردی و خانوادگی وندالیسم در دانش‌آموزان نوجوان با استفاده از مدل رگرسیون چندگانه (مطالعه موردی):

دانش‌آموزان ۱۲ تا ۱۷ ساله)

زهرا آزادگلامی خسمخی^{۱*}، مریم عباچی^۲، سید علی میرابراهیمی^۲، علی یعقوبی^۴

۱. دانشجوی دکتری رشته حقوق کیفری و جرم‌شناسی، واحد لاهیجان، دانشگاه آزاد اسلامی، لاهیجان، ایران.
۲. استادیار گروه حقوق (در حقوق جزا و جرم‌شناسی)، واحد انزلی، دانشگاه آزاد اسلامی، انزلی، ایران.
۳. استادیار فقه و مبانی حقوق، دانشکده علوم انسانی، واحد لاهیجان، دانشگاه آزاد اسلامی، لاهیجان، ایران.
۴. استادیار جامعه‌شناسی، دانشگاه گیلان، ایران.

✦ ایمیل نویسنده مسئول: narimandolati2000@gmail.com

چکیده	مقاله تحقیقاتی
<p>هدف: وندالیسم نوعی رفتار ناپه‌نجان اجتماعی است که به اشکال مختلف در بین نوجوانان بروز و ظهور پیدا می‌کند. از اینرو هدف اصلی این پژوهش، شناسایی عوامل فردی و خانوادگی موثر بر رفتار وندالی دانش‌آموزان نوجوان بود.</p> <p>روش‌شناسی: روش تحقیق توصیفی از نوع همبستگی و حجم جامعه ۲۷۵۱۹ نفر از دانش‌آموزان متوسطه اول و دوم ناحیه ۲ شهر رشت در طی ۱۳۹۶ تا ۱۳۹۷ بودند. طبق جدول مورگان، ۳۷۷ نفر نمونه با روش نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب و پرسشنامه نیز از نوع محقق‌ساخته بوده است. پایایی گویه‌های فردی، خانوادگی و وندالیسم با آزمون آلفای کرونباخ برابر ۰/۸۵، ۰/۸۹۴ و ۰/۸۷۳ و روایی آن با روش HTMT نیز برابر با ۰/۲۱، ۰/۳۹ و ۰/۲۷- محاسبه شد. از ضریب همبستگی اسپیرمن و رگرسیون چندجانبه با نرم‌افزار Spss نسخه ۲۳ جهت تحلیل استفاده شد.</p> <p>یافته‌ها: مقدار ثابت B گویه‌های فردی برای تمامی گویه‌های رفتار وندالی مثبت بوده و معنی‌داری آماری آن با آزمون t و $\alpha = 0.05$ نشان داد که مقدار P value از مقدار $\alpha = 0.05$ کوچکتر است. اما اکثر ضرایب β_1 تا β_9 گویه‌های وندالیسم منفی بوده و بیانگر کاهش رفتارهای تخریبی با کاهش مشکلات فردی می‌باشند. همچنین مقدار ثابت B گویه‌های خانوادگی برای گویه‌های وندالیسم مثبت بوده و معنی‌داری آماری آزمون t نشان داد که مقدار P value در همه موارد از مقدار $\alpha = 0.05$ کوچکتر می‌باشد. ولی بیشتر ضرایب β_1 تا β_{16} موثر در رفتار تخریب‌گرایانه منفی بوده و بیانگر کاهش وندالیسم در ازای کاهش اثر مشکلات خانوادگی می‌باشند.</p> <p>بحث و نتیجه‌گیری: در نتیجه برای کاهش رفتارهای وندالی باید حل مشکلات فردی و خانوادگی در راستای کاهش رفتارهای وندالی در اولویت قرار گیرد.</p>	<p>دریافت: ۱۴۰۱/۰۱/۲۴</p> <p>پذیرش: ۱۴۰۱/۰۷/۲۵</p> <p>انتشار: ۱۴۰۲/۰۲/۲۳</p> <p>واژگان کلیدی: عوامل فردی، عوامل خانوادگی، وندالیسم، دانش‌آموزان نوجوان.</p> <p>استناد مقاله: آزادگلامی خسمخی ز، عباچی م، میرابراهیمی س ع، یعقوبی ع. (۱۴۰۲). عوامل فردی و خانوادگی وندالیسم در دانش‌آموزان نوجوان با استفاده از مدل رگرسیون چندگانه (مطالعه موردی): دانش‌آموزان ۱۲ تا ۱۷ ساله، انجمن جامعه‌شناسی آموزش و پرورش ایران. ۹(۱): ۶۵-۷۸.</p>

<https://doi.org/10.22034/ijcs.2021.541983.1184>

<https://dorl.net/dor/20.1001.1.23221445.1401.15.1.1.0>

Creative Commons: CC BY 4.0

مقدمه

روی آوردن دانش‌آموزان نوجوان به وندالیسم و رفتارهای تخریب‌گرانه و ارتکاب جرم و بزهکاری، علاوه بر خساراتی که بر جامعه وارد می‌سازد باعث تباهی زندگی آنان بعنوان آینده‌سازان جامعه نیز می‌شود؛ چرا که ارتکاب جرم در این دوره، آنان را به سوی ارتکاب جرائم کلان‌تر در بزرگسالی سوق می‌دهد (Damadam and Geravand, 2019). با شناخت علت وندالیسم نوجوانان، می‌توان راهکارهایی برای کاهش این معضل و بازگشت فرد وندال به جامعه ارائه کرد (Moshkani, 2004).

پائین بودن میزان درآمد خانوار، شرایط نامطلوب محیط خانه و اختلافات خانوادگی، وضعیت نامطلوب تحصیلی و احساس تبعیض در مدارس، محیط‌های اجتماعی و خانوادگی از مهم‌ترین عوامل زمینه‌ساز بروز رفتارهای وندالیستی هستند (Janorn, 1988). وندالیسم، نمونه‌ای از کجروی و یکی از پیچیده‌ترین رفتارهای انسانی است که در اثر تغییرات سریع اجتماعی، رشد آنومی و تمایلات روز افزون انسان و ناکامی‌های آن در رسیدن به این تمایلات، در جامعه جدید بیشتر بروز پیدا کرده است (Nabavi et al, 2012). این پدیده به مفهوم داشتن نوعی روحیه بیمارگونه بوده و می‌توان آن را جزو بزهکاری‌های ملایم به حساب آورد (Heydari and Parsamehr, 2012). مع‌الوصف باید توجه داشت که اغلب صاحب‌نظران و محققان آن را به مثابه جنایتی خرد و از انواع بزهکاری جوانان به شمار آورده‌اند (Mohseni Tabrizi, 2000).

- نظریه بی‌هنجاری اجتماعی (آنومی) دورکیم: بی‌هنجاری اصطلاحاً به وضعیتی گفته می‌شود که انجام امور فارغ از هرگونه هنجاری صورت پذیرد و از نظر لغوی به معنای فقدان هنجارها و قوانین است (Shayanmehr, 1998; Saroukhani, 2001). دورکیم مفهوم آنومی و بی‌هنجاری اجتماعی را در دو سطح فردی و اجتماعی به کار برده است. فرد در چنین حالتی همراه با اختلافات و نابسامانی‌ها، نوعی احساس ناهنجاری، پوچی و بی‌قدرتی را تجربه می‌کند. بی‌هنجاری در سطح اجتماعی نشانگر نوعی اختلال و بی‌هنجاری جمعی است و افراد به سختی می‌توانند بین آرزوهای خود و انتظارات متناقض جامعه سازگاری پدید آورند و در نهایت ممکن است به رفتارهای ناهنجاری دست زنند و خود را از عضویت در جامعه بر کنار دارند (Sotoude, 1994).

- نظریه جامعه‌پذیری: واقعیت این است که کودک انسان به صورت ارگانیک به دنیا می‌آید و با اخذ و کسب مجموعه‌ای از نگرش‌ها، ارزش‌ها، تمایلات، بیزاری‌ها، هدف‌ها، مقاصد و مفهومی عمیق و ناپایدار از اینکه چه نوع شخصی است، به تدریج به موجودی انسانی مبدل می‌شود. او این ویژگی‌ها را از طریق فراگرد اجتماعی شدن به دست می‌آورد. این فرآیند یادگیری، او را از حالت حیوانی به شخصیت انسانی تغییر می‌دهد. در رویکرد جامعه‌پذیری، جایگاه خانواده، آموزش و پرورش، رسانه‌ها و مقولات نظارت اجتماعی مهم هستند (Bokharai, 2012). خانواده نخستین نقش را در انتقال هنجارهای جامعه به افراد و اعضای خویش دارد و زمانی که خانواده‌ای موفق نشود اطاعت از هنجارها را به اعضای خود بیاموزد، باید منتظر رفتار انحرافی بود (Koen Brous, 1993).

- نظریه فرصت افتراقی: بر اساس این نظریه، نزدیکان و همسالانی که بزهکار باشند تاثیر زیادی بر تشکیل و تقویت نگرش بزهکاری می‌گذارند و فرد را به سوی بزهکاری سوق می‌دهند (Motlagh & Nadri, 2013). برطبق این نظریه کودکان و نوجوانان در ارتباط با اعضای خانواده خود و یا دوستان و همسالان‌شان، نگرش‌ها و رفتارهای اجتماعی و یا ضد اجتماعی را می‌آموزند. ساترلند عقیده دارد که رفتارهای بزهکارانه در درون گروه‌های نخستین به ویژه گروه‌هایی که اطفال و نوجوانان تشکیل می‌دهند و با اعضای آن معاشرت می‌کنند فرا گرفته می‌شود (Rahimiyan, 2021).

- نظریه کنترل اجتماعی: نظریه کنترل اجتماعی توسط تراویس هیرشی در سال 1969 مطرح شد. او ارتکاب جرم را به ضعف تعهداتی که مردم را به اجتماع پایبند می‌سازد مربوط می‌داند (Moazemi, 2015). در این نظریه اعتقاد بر آن است که ارتکاب رفتار منحرفانه توسط جوانان به علت فقدان کنترل اجتماعی است (Yari & Hosseini, 2014). هیرشی در بررسی بزهکاری اجتماعی بر این نظر تاکید دارد که بزهکاری اجتماعی را باید بر مبنای پیوستگی‌هایی مورد بررسی قرار داد که فرد با نهادهای اجتماعی مانند خانواده، محله، مدرسه، همسالان و دیگر نهادها و سازمان‌ها و واحدهای اجتماعی جامعه دارد (Moshkani & Moshkani, 2002). این قیود را تحت چهار مفهوم کلی دل‌بستگی، تعهد، مشارکت و درگیری و باور و اعتقاد خلاصه می‌کند (Baniasadi, 2004). هیرشی با توجه به تحقیقاتی که انجام داد ثابت کرد که وجود هر کدام از این مولفه‌ها می‌تواند عامل باز دارنده از ارتکاب جرم باشد (Rahimiyan, 2021).

- مدل مک مستر^۱ درباره کارکرد خانواده: این مدل راه مفیدی برای بررسی خانواده‌ها بوده و بر رویکرد نظام‌دار استوار است. این رویکرد 6 جنبه کارکرد خانواده (یعنی 1 حل مسئله 2 ارتباط 3 نقش‌ها 4 پاسخ‌گویی عاطفی 5 مشارکت عاطفی و 6 کنترل رفتار را در بر می‌گیرد (Yari & Hosseini, 2014).

¹.Mc Master

- تئوری تلفیقی میدانی کورت لوین: لوین واژه میدان را از فیزیک برگزیده و همانند آن رفتار انسانی را تابع عوامل مختلف و به هم وابسته دانسته و این عوامل را نیروهای نهفته یا «نیروهای میدان» می‌نامد. او این عوامل را به دو گونه یعنی خصوصیات شخص و خصوصیات محیط تقسیم می‌کند. بدین ترتیب رفتار هر فرد تابع خصوصیات شخصی و خصوصیات محیطی او است (Weld et al, 2013).
- نظریه پرخاشگری، ناکامی فروید: درباره پرخاشگری، فروید دو دیدگاه ارائه کرده است. براساس دیدگاه اولیه پرخاشگری وقتی پدید می‌آید که سدی در برابر انگیزه‌های بنیادی شخص ایجاد شود و ناکامی دست دهد. در دیدگاه دوم فروید پرخاشگری را مانند سائقه‌های جنسی یکی از دو گزینه ذاتی می‌داند (Salahi, 2010). به نظر فروید، اگر انسان برای ابراز پرخاشگری اجازه نیابد، نیروی پرخاشگرانه انباشته می‌شود و سرانجام به شکل خشونت مفرط یا بیماری روانی ظاهر می‌گردد. روانکاوان دست کم، سه شیوه برای پالایش نیروی پرخاشگرانه پیش‌شنهاد کرده‌اند: (1) صرف آن در فعالیت‌های بدنی، از قبیل بازی‌های ورزشی، دویدن، جست و خیز، م‌شت زدن و نظایر آن، (2) اشتغال به پرخاشگری خیالی غیرمخرب و (3) اعمال پرخاشگری مستقیم، حمله به فرد یا موضوع ناکام‌کننده، آزار و اذیت، ناسزا گفتن، صدمه زدن، تخریب و دیگر رفتارهای معطوف به ویرانگری (Mohseni Tabrizi, 2004). در زمینه وندالیسم مطالعات گسترده‌ای در داخل و خارج کشور انجام شده است که در اینجا به برخی از آنها اشاره می‌شود. بررسی عوامل موثر بر رفتار وندالیستی دانش‌آموزان مقطع متوسطه شهرستان اهواز نشان داد که بین جنسیت و گرایش به رفتار وندالیستی تفاوت معنی‌داری وجود ندارد. اما این رابطه بین پایگاه اجتماعی-اقتصادی و رفتار وندالی، معکوس است (Nabavi et al, 2012). تحلیل عوامل موثر بر وندالیسم در ایران از نقطه نظر هفت مولفه پایگاه اقتصادی-اجتماعی، ارتباط با افراد بزه‌کار، تعلق به خانواده، تعلق به مدرسه، محرومیت نسبی، انزوای اجتماعی و بی‌هنجاری نشان داد که اندازه اثر بی‌هنجاری بیش از سایر عوامل بوده و طبق نظام تقسیمی کوهن در حد زیاد (0/537) است (Niyazi et al, 2020). در این راستا، رابطه بین پایگاه اجتماعی-اقتصادی و وضعیت دانش‌آموزان شهرستان اهواز با رفتار وندالیستی، معکوس بوده و رابطه بین متغیرهای معاشرت با دوستان ناباب، تنبیه در مدرسه، ناسازگاری والدین و از خود بیگانگی با رفتار وندالیستی، مستقیم است (Nabavi et al, 2012). بررسی مولفه‌های موثر بر گرایش دانش‌آموزان به وندالیسم در مدارس مقطع متوسطه شهرستان خرم‌آباد نشان داد که خودنمایی، تربیت خانوادگی، هیجانات روحی و روانی، بافت محل سکونت و گروه همسالان از موثرترین عوامل گرایش دانش‌آموزان به وندالیسم هستند (Sepahvand et al, 2020). در این راستا متغیرهای استفاده از وسایل ارتباط جمعی، رابطه با افراد بزه‌کار و از خود بیگانگی، ارتباط مثبت و معنی‌دار با وندالیسم جوانان 15 تا 20 ساله شهر لردگان دارد، اما بین متغیر پیوند اجتماعی و وندالیسم رابطه معکوس برقرار است (karimi Monjermoei & Farahmand, 2016).
- نقش بیگانگی اجتماعی در رفتار وندالی دانش‌آموزان دوره اول و دوم متوسطه شهر یزد بیانگر رابطه مستقیم بین بیگانگی اجتماعی و ابعاد آن در وندالیسم است (Afshani & Javaherchiyan, 2016). همچنین متغیرهای احساس محرومیت نسبی، احساس بی‌هنجاری و همنشینی با همسالان بزه‌کار، رابطه معکوس و معنی‌داری با گرایش دانش‌آموزان به وندالیسم در دبیرستان‌های شهر تهران دارد. در این راستا متغیرهای پایگاه اقتصادی-اجتماعی و جامعه‌پذیری رابطه مستقیم و معنی‌داری با گرایش به وندالیسم داشته‌اند (Sakhaei et al, 2016). رابطه بین متغیرهای جنسیت، پایگاه اجتماعی-اقتصادی، موفقیت تحصیلی، محرومیت نسبی، بی‌هنجاری، احساس تنفر از خویش، احساس انزوای اجتماعی، احساس بی‌قدرتی و از خود بیگانگی با گرایش به خرابکاری دانش‌آموزان دبیرستانی شهر یاسوج بیانگر گرایش آنها به رفتار وندالیستی است (Rasekh & Abasi Nasrabad, 2014). sofla, 2014). بررسی رابطه پیوند با مدرسه و رضایت از تحصیل با گرایش به رفتارهای خرابکارانه دانش‌آموزان پسر سال دوم متوسطه شهر اهواز نشان داد که بین آنها رابطه منفی معنی‌دار وجود دارد (Saeidi et al, 2020). در آفریقای جنوبی وندالیسم یک پدیده آموخته شده در مدارس و مناطق مسکونی مجاور آن بوده و پسران 14 تا 19 سال از مهم‌ترین وندال‌ها هستند. همچنین مشکلات حقوقی، اقتصادی، مواد مخدر و مشروبات الکلی از دلایل مهم وندالیسم در مدارس محسوب می‌شوند (Do Wet, 2004). در این راستا تفاوت معنی‌داری بین مدارس مکزیک در میزان وندالیسم دانش‌آموزان وجود دارد که بیشتر به دلیل درگیری‌های بانندی، مصرف مواد مخدر، زورگویی، عدم تمکین به قوانین مدرسه و رفتار نابرابر معلمان با دانش‌آموزان انجام می‌شود (Vilalta & Fondevila, 2017). عوامل بروز رفتار وندالی دانش‌آموزان دبیرستانی منطقه 5 تهران نشان داد که رابطه متغیرهای اقتصادی-اجتماعی و وضعیت دانش‌آموزان با رفتار وندالیستی معکوس و متغیرهای ارتباط با دوستان بد، نظم مدرسه، اختلاف والدین و بیگانگی با وندالیسم رابطه مستقیم دارند (Torkman & Saei, 2016). بررسی منشاء وندالیسم بر روی چهار گروه سنی کودکان پیش دبستانی (4 تا 6)، دبستانی (7 تا 9)، نوجوانان (12 تا 15) و جوانان (17 تا 22 سال) در روسیه نشان داد که اختلال در روابط والدین و کودک می‌تواند منجر به ایجاد اشکال مختلف وندالیسم در کودکان شود (Vorobyeva, 2015).

بزهکاری نوجوانان، بعنوان یک مسئله اجتماعی از دیرباز مورد توجه صاحب‌نظران علوم اجتماعی بوده و در این میان وندالیسم بعنوان نوعی رفتار بزهکارانه از اهمیت خاصی برخوردار است. زیرا این پدیده، تخریب امکانات عمومی را به همراه داشته و در جوامع گوناگون برای برخی از مسئولان اجرایی، تربیتی و صاحب‌نظران علوم اجتماعی تبدیل به یک دغدغه شده است. اگرچه وندالیسم تقریباً تمامی متعلقات جامعه را مورد آسیب قرار می‌دهد اما یکی از متعلقات مهم فرهنگی جامعه که در معرض آن است، مدارس هستند. وندالیسم در مدارس در ابعاد گسترده نمود و تجلی داشته و هزینه‌های اقتصادی و فرهنگی سنگین ناشی از آن، نیاز به اقدامات اساسی در این زمینه را بیشتر می‌کند. پژوهشگران معتقدند پدیده وندالیسم گریبان‌گیر اکثر مدارس کشور بوده و اخیراً روند آن در سطح مدارس رشد داشته است. همچنین با توجه به نمود چشمگیر این رفتارها در سال‌های اخیر، این پدیده به یک معضل مهم در نظام آموزشی تبدیل شده و سالانه هزینه‌های هنگفتی را به نظام آموزشی کشور تحمیل می‌کند. در نتیجه ضرورت نیاز به اقدامات جدی در این زمینه احساس می‌شود. با توجه به اهمیت موضوع، پژوهش حاضر به بررسی عوامل فردی و خانوادگی موثر بر رفتارهای وندالیستی دانش‌آموزان ۱۲ تا ۱۷ ساله می‌پردازد. از این رو دو سوال کلیدی «آیا علل فردی در ارتکاب دانش‌آموزان به وندالیسم تاثیر دارند؟» و «آیا علل خانوادگی در ارتکاب دانش‌آموزان به وندالیسم تاثیرگذار هستند؟» مطرح گردید.

روش‌شناسی

روش تحقیق توصیفی و از نوع همبستگی است. جامعه آماری نیز کل مدارس متوسطه اول و دوم آموزش و پرورش ناحیه ۲ شهر رشت بوده، که در مجموع تعداد ۱۶۳ مدرسه اعم از مدارس دولتی و غیردولتی هستند. تعداد افراد جامعه آماری ۲۷۵۱۹ نفر، که ۱۲۹۷۷ نفر دختر و ۱۴۵۴۲ نفر پسر بودند. تعداد نمونه در این تحقیق بر اساس جدول مورگان ۳۷۷ نفر از دانش‌آموزان هستند که با روش نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب و به پرسشنامه محقق ساخته پاسخ دادند.

در این تحقیق پرسشنامه محقق ساخته که توسط متخصصین مورد تایید قرار گرفت از ۱۶ گویه خانوادگی در طیف پنج گزینه‌ای لیکرت (همیشه، اکثر اوقات، گاهی اوقات، به ندرت و هرگز) با رتبه ۱، ۲، ۳، ۴ و ۵، ۹ گویه فردی در طیف پنج گزینه‌ای لیکرت (کاملاً موافقم، موافقم، مخالفم، کاملاً مخالفم و بی‌نظر) با رتبه ۱، ۲، ۳، ۴ و ۵ و ۲۱ گویه رفتار وندالی در طیف ۴ گزینه‌ای لیکرت (هیچ‌گاه، یک بار، دوبار و بیش از دو بار) با رتبه ۱، ۲، ۳ و ۴ نمره‌گذاری شدند. روایی ابزار پژوهش (پرسشنامه) با روش $HTMT^2$ ارزیابی گردید (Henceler, 2015). در نتیجه روایی گویه‌های فردی، خانوادگی و وندالیسم برابر با $0/21$ ، $0/39$ ، و $0/27$ - محاسبه شد و چون کمتر از $0/9$ است روایی سازه مورد تایید قرار گرفت. پایایی آن با استفاده از ضریب آلفای کرانباخ برای گویه‌های فردی، خانوادگی و وندالیسم برابر با $0/85$ ، $0/894$ و $0/873$ (در حد خوب) بدست آمد. برای تحلیل‌های آماری از نرم‌افزار Spss نسخه 23 و همچنین از ضریب همبستگی رتبه‌ای اسپرمن و مدل رگرسیون چندگانه برای تعیین میزان تاثیر هر یک از متغیرهای مستقل فردی و خانوادگی بر متغیر وابسته وندالیسم استفاده شد.

یافته‌ها

در شکل 1 گویه‌های فردی، خانوادگی و گویه‌های رفتارهای تخریب‌گرایانه به همراه چگونگی ارتباط دوسویه آنها با فلش نشان داده شده است. برای اجرای مدل رگرسیون چندگانه، ابتدا رابطه بین گویه‌های شکل 1 با ضریب همبستگی رو اسپرمن محاسبه گردید. سپس در صورت معنی‌داری روابط گویه‌ها در سطح $\alpha = 0.05$ و $\alpha = 0.01$ ، آنها در ضریب همبستگی چندگانه دخالت داده شدند.

شکل ۱. گویه‌های عوامل فردی، خانوادگی و رفتار تخریب‌گرایانه و روابط دو سویه بین گویه‌های مستقل (فردی و خانوادگی) و وابسته (رفتار تخریب‌گرایانه)

در جدول ۱ میزان همبستگی (R)، ضریب تبیین (R^2) و $Adj.R^2$ یا همان R^2 تنظیم شده گویه‌های فردی (مستقل) و گویه‌های رفتارهای تخریب‌گرایانه (وابسته) نشان می‌دهد که بین گویه رفتارهای تخریب‌گرایانه (نوشتن یا کشیدن نقاشی روی میز و صندلی و سایر وسایل مدرسه)، بدلیل عدم وجود رابطه معنی‌دار، رگرسیون چندجانبه قابل استفاده نیست. مقدار R بین سایر گویه‌های فردی و رفتارهای تخریب‌گرایانه بین کمترین مقدار ۰/۱۲۳ تا بیشترین مقدار ۰/۳۴۲ متغیر است. ضریب تبیین (R^2) نیز هم به تبع مقدار R نیز به ترتیب بین ۰/۰۱۵ تا ۰/۱۱۷ در تغییر بوده و نشان می‌دهد که این ضریب قادر به تبیین ۱/۵ تا ۱۱/۷ درصد واریانس رفتارهای تخریب‌گرایانه توسط متغیرهای مستقل (فردی) است. میزان R^2 برای گویه‌های مستقل رفتارهای تخریب‌گرایانه یعنی گویه دوم تا ۲۱م به ترتیب برابر با ۰/۴، ۰/۳، ۰/۴، ۰/۴، ۰/۴، ۰/۷، ۱۱/۷، ۰/۶، ۰/۲، ۰/۳، ۰/۳، ۰/۶، ۰/۱، ۰/۵، ۰/۹، ۰/۹، ۰/۳، ۰/۴، ۰/۲، ۰/۲، ۰/۸، ۰/۱، ۰/۶، ۰/۳ و ۰/۴ درصد بدست آمد. اما تفاوت بین R^2 و $Adj.R^2$ را باید در نظر داشت زیرا $Adj.R^2$ نسبت به R^2 از

کارآیی بیشتری برخوردار بوده و از ورود متغیرهای غیرموثر در رابطه جلوگیری می‌کند. بدین ترتیب مقدار $Adj.R^2$ برای گویه‌های مستقل رفتارهای تخریب‌گرایانه به ترتیب برابر با $۰/۷۶$ ، $۰/۷۵$ ، $۰/۷۶$ ، $۰/۷۴$ ، $۰/۷۴$ ، $۰/۷۴$ ، $۰/۷۳$ ، $۰/۷۳$ ، $۰/۷۳$ ، $۰/۷۳$ ، $۰/۷۳$ ، $۰/۷۲$ ، $۰/۷۲$ ، $۰/۷۲$ ، $۰/۷۱$ ، $۰/۷۱$ و $۰/۷۰$ درصد محاسبه شد. آزمون دوربین-واتسون در این جدول نشان‌دهنده استقلال باقی‌ماندها است. تحلیل واریانس (Anova) بیانگر آنست که مدل رگرسیونی برای تمامی گویه‌ها مناسب است زیرا با توجه به بزرگ بودن F و مقدار $Sig = 0.000 < 0.05$ نتیجه می‌گیریم که مدل رگرسیونی مناسب بوده و بیشتر تغییرات متغیر وابسته در مدل رگرسیونی دیده شده است.

جدول ۱. رگرسیون خطی چند متغیره بین گویه‌های فردی و گویه‌های رفتارهای تخریب‌گرایانه

متغیر وابسته	تحلیل واریانس										ضرایب								
	میان	ضریب	R^2	آزمون	F	معیاری	مقدار	β_1	β_2	β_3	β_4	β_5	β_6	β_7	β_8	β_9			
Q ₁	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Q ₂	0/290	0/084	0/067	1/964	5/648	0/000	2/632	-0/105	-	-	-0/059	0/059	0/055	-0/195	-0/041	-			
Q ₃	0/304	0/093	0/075	1/996	5/376	0/000	1/870	-0/130	0/062	0/003	-	-0/016	0/013	-0/177	0/057	-			
Q ₄	0/306	0/094	0/076	1/951	5/447	0/000	2/578	-0/038	0/093	-0/135	0/015	-	-0/134	-0/128	0/008	-			
Q ₅	0/307	0/094	0/085	1/867	9/667	0/000	1/990	-0/064	-	-	-	-0/018	-	-0/297	0/191	-			
Q ₆	0/268	0/072	0/059	1/808	5/731	0/000	1/643	-	-	-0/028	-	-	-0/066	-0/077	0/055	-0/051			
Q ₇	0/342	0/117	0/103	1/879	8/188	0/000	1/877	-	-0/012	-	-	0/023	-0/009	-0/225	0/127	-0/111			
Q ₈	0/310	0/096	0/086	1/746	9/889	0/000	2/220	-0/117	-	-	-	-	0/03	-0/082	-	-0/095			
Q ₉	0/286	0/082	0/074	1/778	11/053	0/000	2/198	-0/095	-	-	-	-	-	-0/067	-	-0/099			
Q ₁₀	0/149	0/022	0/017	1/747	4/220	0/015	2/031	-0/06	-	-0/075	-	-	-	-	-	-			
Q ₁₁	0/208	0/043	0/035	1/870	5/606	0/001	1/848	-	-	-	-	-	-0/038	-0/077	-	-0/063			
Q ₁₂	0/197	0/039	0/028	1/932	3/048	0/01	2/137	-0/02	-	-0/055	-	-	-0/032	-0/042	-	-0/067			
Q ₁₃	0/244	0/059	0/052	1/760	7/849	0/000	1/852	-	-	-	-	-	-	-0/176	0/084	-0/076			
Q ₁₄	0/123	0/015	0/012	2/047	5/743	0/017	1/480	-	-	-	-	-	-	-0/085	-	-			
Q ₁₅	0/302	0/091	0/077	1/839	6/192	0/000	1/733	-0/041	-	-	-	0/039	-0/028	-0/127	0/043	-0/071			
Q ₁₆	0/160	0/026	0/015	2/102	2/444	0/046	1/373	-	-0/018	-	-	-	-	-0/042	0/004	-0/029			
Q ₁₇	0/287	0/083	0/073	1/650	8/367	0/000	1/876	-0/004	-	-	-	-	-0/061	-0/014	-	-0/131			
Q ₁₈	0/162	0/026	0/021	1/872	5/062	0/007	1/786	-	-	-	-	-	-	-0/054	-	-0/096			
Q ₁₉	0/267	0/071	0/061	1/743	7/116	0/000	1/879	-	-	-	-	-	-0/002	-0/072	-0/016	-0/098			
Q ₂₀	0/278	0/078	0/07	1/766	10/447	0/000	1/683	-	-	-	-	-	-	-0/024	-0/054	-0/088			
Q ₂₁	0/253	0/064	0/052	1/791	5/092	0/000	1/595	-	-	-	-	-0/001	-0/012	-0/086	0/045	-0/082			

جدول ۲. نتایج آزمون t بر روی ضرایب گویه‌های فردی در ازای گویه‌های رفتارهای تخریب‌گرایانه

متغیر وابسته	آزمون t و معنی‌داری آن	نتایج آزمون T و معنی‌داری ضرایب رابطه رگرسیونی چندجانبه در سطح $\alpha = 0.05$														
		مقدار ثابت (B)	β_1	β_2	β_3	β_4	β_5	β_6	β_7	β_8	β_9					
Q ₁	مقدار t	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	(Sig.)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Q ₂	مقدار t	13/299	-2/342	-	-	-1/047	1/027	1/039	-2/655	-0/538	-	-	-	-	-	-
	(Sig.)	0/000	0/02	-	-	0/296	0/305	0/299	0/008	0/591	-	-	-	-	-	-
Q ₃	مقدار t	13/151	-3/571	1/373	0/068	-	-0/41	0/34	-3/494	-	-	-	-	-	-	-
	(Sig.)	0/000	0/000	0/171	0/946	-	0/682	0/734	0/001	-	-	-	-	-	-	-
Q ₄	مقدار t	13/11	-0/761	1/577	-2/596	0/288	-	-2/689	-1/874	0/112	-	-	-	-	-	-
	(Sig.)	0/000	0/447	0/116	0/01	0/774	-	0/007	0/062	0/911	-	-	-	-	-	-
Q ₅	مقدار t	13/455	-1/921	-	-	-	-0/439	-	-5/208	3/209	-	-	-	-	-	-
	(Sig.)	0/000	0/056	-	-	-	0/661	-	0/000	0/001	-	-	-	-	-	-
Q ₆	مقدار t	13/502	-	-	-1/083	-	-	-2/549	-2/057	1/421	-1/909	-	-	-	-	-
	(Sig.)	0/000	-	-	0/28	-	-	0/011	0/04	0/156	0/057	-	-	-	-	-

متغیر وابسته	آزمون t و معنی‌داری آن	نتایج آزمون T و معنی‌داری ضرایب رابطه رگرسیونی چندجانبه در سطح $\alpha = 0.05$									
		مقدار ثابت (B)	β_1	β_2	β_3	β_4	β_5	β_6	β_7	β_8	β_9
Q ₇	مقدار t	13/761	-	-0/346	-	-	0/642	-0/287	-5/045	2/767	-3/449
	(Sig.)	0/000	-	0/73	-	-	0/521	0/774	0/000	0/006	0/001
Q ₈	مقدار t	13/772	-3/765	-	-	-	-	0/789	-2/288	-	-2/5
	(Sig.)	0/000	0/000	-	-	-	-	0/431	0/023	-	0/013
Q ₉	مقدار t	13/427	-3/14	-	-	-	-	-	-1/998	-	-2/558
	(Sig.)	0/000	0/002	-	-	-	-	-	0/046	-	0/011
Q ₁₀	مقدار t	12/560	-1/454	-	-1/51	-	-	-	-	-	-
	(Sig.)	0/000	0/147	-	0/132	-	-	-	-	-	-
Q ₁₁	مقدار t	12/231	-	-	-	-	-	-1/1	-2/223	-	-1/776
	(Sig.)	0/000	-	-	-	-	-	0/272	0/027	-	0/077
Q ₁₂	مقدار t	11/292	-	-	-1/598	-	-	-0/936	-1/042	-	-1/692
	(Sig.)	0/000	-	-	0/111	-	-	0/35	0/298	-	0/091
Q ₁₃	مقدار t	12/188	-	-	-	-	-	-	-3/529	1/638	-2/188
	(Sig.)	0/000	-	-	-	-	-	-	0/000	0/102	0/029
Q ₁₄	مقدار t	12/658	-	-	-	-	-	-	-2/396	-	-
	(Sig.)	0/000	-	-	-	-	-	-	0/017	-	-
Q ₁₅	مقدار t	14/326	-1/727	-	-	-	1/352	-1/002	-3/223	1/054	-2/518
	(Sig.)	0/000	0/085	-	-	-	0/177	0/317	0/001	0/292	0/012
Q ₁₆	مقدار t	13/931	-	-0/892	-	-	-	-	-1/313	0/127	-1/238
	(Sig.)	0/000	-	0/373	-	-	-	-	0/19	0/899	0/217
Q ₁₇	مقدار t	14/18	-0/17	-	-	-	-	-1/963	-0/477	-	-4/185
	(Sig.)	0/000	0/865	-	-	-	-	0/05	0/634	-	0/000
Q ₁₈	مقدار t	10/702	-	-	-	-	-	-	-1/553	-	-2/435
	(Sig.)	0/000	-	-	-	-	-	-	0/121	-	0/015
Q ₁₉	مقدار t	14/78	-	-	-	-	-	-0/076	-1/724	-0/373	-3/345
	(Sig.)	0/000	-	-	-	-	-	0/94	0/085	0/709	0/001
Q ₂₀	مقدار t	16/066	-	-	-	-	-	-	-0/698	-1/524	-3/647
	(Sig.)	0/000	-	-	-	-	-	-	0/486	0/128	0/000
Q ₂₁	مقدار t	15/174	-	-	-	-	-0/024	-0/49	-2/487	1/261	-3/337
	(Sig.)	0/000	-	-	-	-	0/981	0/624	0/013	0/208	0/001

در این راستا مقدار ثابت (B) و ضرایب گویه‌های فردی دخیل (β_1 تا β_9) در ازای هر گویه رفتارهای تخریب‌گرایانه در جدول 1 و 2 آورده شده است. مقدار ثابت B برای تمامی برآوردها مثبت است و معنی‌داری آماری آن با استفاده از آزمون t و $\alpha = 0.05$ نشان می‌دهد که مقدار p value در همه موارد (گویه دوم تا 21ام) از مقدار $\alpha = 0.05$ کوچکتر است ($p < 0.05$). اما اکثر ضرایب β_1 تا β_9 موثر در گویه‌های تخریب از نوع منفی است و این نشان‌دهنده کاهش رفتارهای تخریب‌گرایانه در ازای کاهش اثر مشکلات فردی است و با افزایش مشکلات فردی انتظار می‌رود رفتار تخریب‌گرایانه افزایش یابد. معنی‌داری سایر ضرایب رگرسیونی گویه‌های فردی بصورت پررنگ مورب در جدول 2 نشان داده شده است. معنی‌داری هر یک از ضرایب گویه‌های مستقل فردی در حالت استاندارد شده یا غیراستاندارد شده برابر با صفر است (یعنی $H_0: \beta = 0$ و $H_a: \beta \neq 0$). اگر $p < 0.05$ باشد ضرایب از لحاظ آماری متفاوت از صفر بوده و فرض خلاف صفر تایید می‌شود.

در جدول 3 و 4 نتایج رگرسیون چندجانبه گویه‌های وابسته رفتارهای تخریب‌گرایانه در ازای گویه‌های مستقل عوامل خانوادگی آورده شده است. چنانچه مشاهده می‌شود مقدار همبستگی (R) گویه‌ها بین حداقل 0/144 تا حداکثر 0/446 متغیر است. مقدار R^2 یا ضریب تبیین مدل نیز به ترتیب بین دو مقدار حداقل و حداکثر 0/21 و 0/199 تغییر می‌کند. بنابراین ضریب تبیین (R^2) برای گویه‌های اول تا 21ام به ترتیب برابر با 8/8، 6/6، 7/4، 2/1، 1/9، 19/9، 9/7، 5/4، 5/4، 3/2، 7/8، 10/5، 7/7، 3/4، 8/7، 2/9، 10/6، 5/8، 9/8، 4/3 و 10/6 بدست آمد. عبارتی مقادیر بالا درصد واریانس تبیین شده گویه‌های رفتار تخریب‌گرایانه توسط گویه‌های مستقل خانوادگی است. بعنوان مثال 19/9 درصد واریانس گویه وابسته ششم توسط گویه‌های مستقل اول تا سوم،

متغیر وابسته	آزمون t معنی‌داری آن	$\alpha = 0.05$ نتایج آزمون T و معنی‌داری ضرایب رابطه رگرسیونی چندجانبه در سطح																	
		مقدار ثابت (B)	β_1	β_2	β_3	β_4	β_5	β_6	β_7	β_8	β_9	β_{10}	β_{11}	β_{12}	β_{13}	β_{14}	β_{15}	β_{16}	
Q ₂	(Sig.)	0/008	0/525	0/911	0/806	0/003	0/544	-	-	-	-	-	-	-	-	0/983	-	0/521	
	t مقدار	10/085	-0/64	-	-	-	-	-	0/168	-	-	-	-	-0/73	-	-1/208	-	-2/994	-0/25
Q ₃	(Sig.)	0/000	0/523	-	-	-	-	-	0/867	-	-	-	-	0/466	-	0/228	-	0/003	0/802
	t مقدار	11/246	-1/746	0/632	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-1/918	-2/426
Q ₄	(Sig.)	0/000	0/082	0/528	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0/056	0/016
	t مقدار	10/465	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-2/814
Q ₅	(Sig.)	0/000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0/005
	t مقدار	11/971	-1/833	-	-	-	-	-	-0/441	-	-	0/181	-	-	-	-	-	-4/489	-0/112
Q ₆	(Sig.)	0/000	0/068	-	-	-	-	-	0/659	-	-	0/856	-	-	-	-	-	0/000	0/911
	t مقدار	12/673	-0/437	-1/5	0/817	-	-	-	-1/213	-	0/502	0/782	-	-3/359	1/42	-	-	-6/548	1/547
Q ₇	(Sig.)	0/000	0/662	0/134	0/415	-	-	-	0/226	-	0/616	0/435	-	0/001	0/156	-	-	0/000	0/123
	t مقدار	11/264	0/506	-1/71	-	-	-	-	-1/046	-	-	-0/079	0/288	0/718	-0/485	-0/876	-2/568	-1/743	
Q ₈	(Sig.)	0/000	0/613	0/088	-	-	-	-	0/296	-	-	0/937	0/774	0/473	0/628	0/381	0/011	0/082	
	t مقدار	10/181	-1/692	-0/119	-	-	-	-	-0/732	-	-	-	-1/413	-	0/301	-	-0/945	-	
Q ₉	(Sig.)	0/000	0/092	0/905	-	-	-	-	0/465	-	-	-	0/159	-	0/764	-	0/345	-	
	t مقدار	11/231	-0/165	-2/07	-	-	-	-	-	-	-	-	-0/491	-	-	-	-2/257	-	
Q ₁₀	(Sig.)	0/000	0/869	0/039	-	-	-	-	-	-	-	-	0/624	-	-	-	0/025	-	
	t مقدار	9/854	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-2/273	-	-	-2/14	-	
Q ₁₁	(Sig.)	0/000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0/024	-	-	0/033	-	
	t مقدار	10/432	-0/989	0/28	-	-	-	-	-	-	-	-	-2/016	-	-	0/026	-3/345	0/123	
Q ₁₂	(Sig.)	0/000	0/323	0/78	-	-	-	-	-	-	-	-	0/045	-	-	0/98	0/001	0/902	
	t مقدار	10/562	-2/282	0/221	-	-	-	-	1/047	-	-	-0/866	-0/129	-1/768	0/099	0/311	-2/909	0/407	
Q ₁₃	(Sig.)	0/000	0/023	0/825	-	-	-	-	0/296	-	-	0/387	0/897	0/078	0/921	0/756	0/004	0/684	
	t مقدار	11/281	-2/57	-0/543	-	-	0/545	-	0/283	-	-	-	-0/696	-	-1/028	-	-	-	
Q ₁₄	(Sig.)	0/000	0/011	0/588	-	-	0/586	-	0/777	-	-	-	0/487	-	0/305	-	-	-	
	t مقدار	10/768	-	-	-	-	-	-	-1/21	-	-	-	-	-	-	-	-2/957	-	
Q ₁₅	(Sig.)	0/000	-	-	-	-	-	-	0/227	-	-	-	-	-	-	-	0/003	-	
	t مقدار	12/763	1/513	-2/187	-	-	-	-	-	-	-	0/939	-1/945	-2/209	0/204	-	-2/837	-	
Q ₁₆	(Sig.)	0/000	0/131	0/029	-	-	-	-	-	-	-	0/348	0/053	0/028	0/838	-	0/005	-	
	t مقدار	13/03	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-1/945	-	-	-	-0/857	-1/382	
Q ₁₇	(Sig.)	0/000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0/053	-	-	-	0/392	0/168	
	t مقدار	11/242	-1/306	-0/107	-	-	-	-	0/873	-	-	-	-0/705	-2/265	0/864	-	-3/992	0/161	
Q ₁₈	(Sig.)	0/000	0/192	0/915	-	-	-	-	0/383	-	-	-	0/481	0/024	0/388	-	0/000	0/872	
	t مقدار	9/865	-1/177	-0/67	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-0/839	-	-	-2/72	-	
Q ₁₉	(Sig.)	0/000	0/24	0/503	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0/402	-	-	0/007	-	
	t مقدار	11/712	-0/001	-1/054	-	-	-	-	-	-	-	-	-0/035	-0/185	-0/436	-	-4/191	-0/56	

متغیر وابسته	معنی‌داری آن آزمون t	نتایج آزمون T و معنی‌داری ضرایب رابطه رگرسیونی چندجانبه در سطح $\alpha = 0.05$																
		مقدار ثابت (B)	β_1	β_2	β_3	β_4	β_5	β_6	β_7	β_8	β_9	β_{10}	β_{11}	β_{12}	β_{13}	β_{14}	β_{15}	β_{16}
Q ₂₀	(Sig.)	0/000	0/999	0/293	-	-	-	-	-	-	-	-	0/972	0/853	0/663	-	0/000	0/576
	مقدار t	12/555	-	-1/063	-	-	-	-	-	-	-	-	-1/921	-	-	-	-2/413	-
Q ₂₁	(Sig.)	0/000	-	0/288	-	-	-	-	-	-	-	-	0/055	-	-	-	0/016	-
	مقدار t	12/309	0/327	-1/653	0/121	-	-	-	-2/016	-	-	0/009	-	-1/753	1/351	-	-3/093	-0/152
	(Sig.)	0/000	0/743	0/099	0/904	-	-	-	0/044	-	-	0/993	-	0/081	0/178	-	0/002	0/879

با توجه به شرط $H_0: \beta = 0$ و $H_a: \beta \neq 0$ ، معنی‌داری آماری هر یک از ضرایب گویه‌های خانوادگی در حالت استاندارد شده یا غیراستاندارد شده برابر با صفر است. اگر $p < 0.05$ باشد، فرض خلاف صفر تایید می‌شود. در نهایت با استفاده از فیلترینگ آزمون t و معنی‌داری آن، مهمترین گویه‌های مستقل فردی و خانوادگی که اثر بیشتری بر گویه‌های رفتارهای تخریب‌گرایانه داشتند شناسایی شدند. عبارات دیگر با حذف گویه‌های غیر موثر، رابطه رگرسیونی کوچکتر و تحلیل آن ساده‌تر گردید.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف این پژوهش بررسی علت‌شناسی عوامل فردی و خانوادگی در بروز رفتارهای تخریب‌گرایانه دانش‌آموزان دوره متوسطه اول و دوم (سنین بین 12 تا 17 سال) در آموزش و پرورش ناحیه 2 شهر رشت با حجم نمونه 377 نفر بوده است. بنابر یافته‌های تحقیق، نتایج زیر جهت اثبات یا رد فرضیات مطرح شده ارائه گردید.

نخست مشخص شد که رابطه معکوس بین عوامل فردی و رفتارهای تخریب‌گرایانه وجود داشته، و روابط در برخی از گویه‌های فردی با گویه‌های رفتارهای تخریب‌گرایانه به اثبات رسید (به استثنای گویه "نوشتن یا کشیدن نقاشی روی میز و صندلی و سایر وسایل مدرسه"). عبارت دیگر با کاهش مسائل و مشکلات فردی دانش‌آموزان، رفتارهای تخریب‌گرایانه هم به تبع آن کاهش یافت. دوم، مشخص شد رابطه بین عوامل خانوادگی و رفتارهای تخریب‌گرایانه از نوع معکوس بوده و در واقع با کاهش عوامل خانوادگی همچون تبعیض، اجحاف، اجبار و غیره...، از رفتارهای تخریب‌گرایانه دانش‌آموزان کاسته شد. در نتیجه فرضیه اول و دوم این پژوهش با مدل مک مستر درباره کارکرد خانواده هماهنگی داشته و نقش خانواده از طریق ورود در حل مشکلات، ارتباط صحیح با نوجوان و همچنین ایفای نقش نوجوان در امور خانواده، واکنش عاطفی خانواده متناسب با موقعیت از لحاظ کمی و کیفی در جهت ایجاد آسایش و کاهش احساسات اضطراری و مشارکت عاطفی افراد خانواده در مورد مسائل مختلف می‌تواند در کاهش مشکلات فردی و رفتارهای تخریب‌گرایانه در مدرسه بسیار موثر باشد. همچنین در ارتباط با بزه دانش‌آموزان آموزش و پرورش ناحیه 2 شهر رشت می‌توان چنین تحلیل کرد که این جرائم، تابعی از شرایط اجتماعی (محیطی) و خصوصیات شخص هستند. از اینرو تئوری تلفیقی میدانی کورت لوین رفتارهای مذکور را تحت پوشش قرار می‌دهد.

همچنین ضریب R^2 Adj. گویه‌های موثر فردی نشان داد که گویه "خط کشیدن ماشین مسئولین مدرسه" و "شکستن قفل و دستگیره‌های در کلاس‌ها" از رفتارهای تخریب‌گرایانه به ترتیب کمترین (1/2) و بیشترین (10/3) واریانس تبیین شده را در مقابل مسائل و مشکلات فردی دارا هستند. در این راستا سایر گویه‌های فردی نیز واریانس تبیین شده‌شان بین دو مقدار بالا متغیر بوده است. این مهم برای رفتارهای تخریب‌گرایانه در ازای گویه‌های مستقل خانوادگی از جمله گویه "پاره یا خط خطی کردن صفحات کتاب‌های موجود در کتابخانه" و "شکستن شیشه‌های مدرسه" به ترتیب 1/8 و 17/7 درصد واریانس در کمترین و بیشترین حالت محاسبه شد. البته باید گفت گویه‌های مستقل قادر به تبیین 100 درصد واریانس تبیین شده نبوده و انتظار می‌رود متغیرهای دیگری در واریانس باقیمانده تاثیرگذار هستند، که در این پژوهش بررسی نشدند.

بنابراین مهمترین عامل فردی و خانوادگی تاثیرگذار در رفتارهای تخریب‌گرایانه نیز به ترتیب "لذت‌جویی از تخریب وسایل مدرسه" و "عدم رسیدگی خانواده به امور تحصیلی دانش‌آموز" عنوان شده است سایر گویه‌ها در مراتب بعدی قرار دارند. در نتیجه هر دو فرضیه مطرح در این پژوهش نیز تایید شده و نقش عوامل فردی و خانوادگی در رفتارهای تخریب‌گرایانه کاملاً مشهود و آشکار است.

در نتیجه باید گفت نقش خانواده زمانی به موثرترین شکل خود بروز می‌کند که تمام کارکردهای ضروری خانواده را در بر گرفته و بین اعضاء عادلانه تقسیم شود. همچنین مهمترین وظیفه اعضاء (بویژه والدین) پیگیری مستمر از وظایف دانش‌آموز است. زیرا در خانواده‌های دانش‌آموزان بزهکار، به خاطر از هم

گسیختگی و غفلت خانوادگی، نقش‌ها در خانواده بدرستی انجام نمی‌گیرد و به مسائل تربیتی، تحصیلی، اقتصادی و تفریحی آنها اهمیت نداده و دانش‌آموزان به حال خود رها می‌شوند. این مسئله باعث ایجاد مشکلات فردی از قبیل عدم تعلق و دلخوشی، افسردگی و ... شده و دانش‌آموزان بیشتر به اجتماع و گروه همسالان گرایش پیدا می‌کنند. بدین ترتیب نظارت والدین بر روی آنها کاهش می‌یابد. باید گفت ضعف در اجرای نقش سازنده خانواده یکی از زمینه‌های بروز اصلی رفتارهای خرابکارانه و ناهنجاری‌های اجتماعی در مدرسه تلقی می‌شود.

تشکر و قدردانی

بدین وسیله از کلیه مدیران مدارس آموزش و پرورش ناحیه 2 شهر رشت و دانش‌آموزان نوجوانی که در مصاحبه شرکت و اقدام به تکمیل پرسشنامه کردند، تا پژوهشگر به نتایج دقیق دست یابد تشکر و قدردانی می‌شود.

References

- Afshani A, JavaherChiyani N. (2015). Investigating the role of social alienation in vandalism among first and second year high school students in Yazd. *Strategic research on security and social order*; 13 (2): 1 to 24. [Retrieved from: <http://dx.doi.org/10.22108/ssoss.2016.20952>]
- Bani Asadi A A. (2004). Investigating the social deviations caused by unemployment in the city of Semnan. University Jihad Research Deputy, Semnan Province Unit.
- Bukharaee A. (2012). *Sociology of social deviations*. Payame Noor University Press. Third edition. 204 pages.
- Coen B. (1993). *Fundamentals of Sociology*. Translated by Gholamabbas Tavassoli and Reza Fazel. Tehran. Side.
- Damadani Z, Geravand F. (2019). Sociological study of social factors affecting young people's tendency to vandalism (Case study: high school boys in Shousha). *Two Quarterly Journal of Cultural Protection of the Islamic Revolution, Faculty of Islamic Humanities and Soft Power, Imam Hossein (AS) Military University*; 9 (19): 137 to 168. [Retrieved from: http://cgirj.ihuo.ac.ir/article_205577.html]
- De Wet C. (2004). The extent and causes of learner vandalism at schools. *South African Journal of Education*; 24 (3): 206-211.
- Henseler J, Ringle C M, & Sarstedt. M. (2015). A new criterion for assessing discriminant validity in variance-based structural equation modeling. *J. of the Acad. Mark. Sci*; 43: 115-135. DOI 10.1007/s11747-014-0403-8.
- Heydari I, Parsamehr M. (2012). Study of sociological factors affecting vandalism (Case study: high school students in Ahvaz). *Applied Sociology*; 47 (3): 207 to 229. [Retrieved from: <https://dorl.net/dor/20.1001.1.20085745.1391.23.3.10.7>]
- Janorn P. (1988). Vandalism, a global disease of sabotage. Translated by Farrokh Mahan, *Daneshmand Magazine*. No. 299.
- Karimi Monjermoei Y, Farahmand M. (2016). Vandalism and Youth (Case Study: 15- to 20-year-olds in Lordegan). *Quarterly Journal of Socio-Cultural Development Studies*; 5 (2): 187 to 206. [Retrieved from: <http://journals.sabz.ac.ir/scds/article-1-238-fa.html>]
- Meshkani M R, Meshkani Z S. (2002). Assessing the Impact of Internal and External Factors of the Family on Juvenile Delinquency. *Journal of the Sociological Association*; 4 (2): 1 to 25. [Retrieved from: <https://dorl.net/dor/20.1001.1.17351901.1381.4.3.2.2>]
- Meshkani Z S. (2004). Assessing the effect of internal and external family factors on delinquency. *Collection of articles on social issues in Iran*, Tehran: Agah Publications.
- Moazami S. (2015). *Child and adolescent delinquency*. Tehran, Justice. Eleventh edition.
- Mohseni Tabrizi A. (2000). Theoretical and Empirical Foundations of Vandalism, A Review of the Findings of a Research, *Journal of Social Sciences*; 16: 193-222. [Retrieved from: https://jnoe.ut.ac.ir/article_15085.html]
- Mohseni Tabrizi A. (2004). *Vandalism: Psycho-Social Foundations*. Sociology and Psychology of Vandalistic Behavior in Pathology and Behavior, Tehran, its publication.
- Motlagh M, Nadri S. (2013). Sociological study of the factors affecting the tendency of male students to vandalism in schools (Case study of high schools in Khorramabad). *Journal of Youth Sociological Studies*; 4 (10): 117 to 136. [Retrieved from: <https://www.sid.ir/fa/journal>]
- Nabavi S A H, Multafat H, Bratian A R. (2011). Investigating the effective factors in the occurrence of vandalistic behaviors among high school students in Izeh city. *Applied Sociology*; 22 (43): 83 to 100. [Retrieved from: <https://dorl.net/dor/20.1001.1.20085745.1390.22.3.5.5>]
- Nabavi S A H, Salmian S, Habibian B. (2012). Factors affecting vandalism among high school students in Ahvaz city (Kot Abdullah region), *Socio-Cultural Development Studies*; 1 (3): 98 to 135. [Retrieved from: <http://journals.sabz.ac.ir/scds/article-38-1-fa.html>]
- Niazi M, AghaBozorgizadeh S, Hosseinizadeh S S, Sakhaei A. (2020). Meta-analysis of factors affecting vandalism in Iran. *Journal of Social Security Studies*; 61: 75-107. [Recoverable<http://journals.sabz.ac.ir/scds/article-89-1-fa.html>]
- Rahimian N. (2021). Criminal policy of education in the light of the theory of social interests and preferential associations. Tehran, Mehrkalam. [Retrieved from: http://sopra.jrl.police.ir/article_32195.html]
- Rasekh K, Abbasi Nasrabad Sofla A. (2014). Social factors affecting the tendency to sabotage (Case study: high school students in Yasuj). *Social Order Quarterly*; 6 (4): 1-24. [Retrieved from: http://sopra.jrl.police.ir/article_32195.html]

- Saeedi Y, Maktabi G H, Haji Yakhchali A. (2020). Investigating the relationship between school bonding and education satisfaction with a tendency to destructive behaviors in second year (second year) male high school students in Ahvaz. *Journal of School Psychology*; 9 (3): 83-100.
- Sakhaei A, Sohrabzadeh M, Hosseinizadeh Arani S S. (2016). A Study of Sociological Factors Affecting Students' Tendency to Vandalism (Case Study: High School Students in Tehran). *Sociological studies*; 23 (2): 405-431. [Retrieved from: https://jsr.ut.ac.ir/article_61047.html]
- Salahi J. (2010). *Juvenile delinquency*. Tehran, Mizan Publishing.
- Sarukhani B. (2001). *An Introduction to the Social Science Encyclopedia Volume One*. Tehran, Keyhan .Third edition.
- Sepahvand R, Arefnejad M, Fathi Chegini F, Sepahvand M. (2020). Identify and explain the most effective and influential components affecting students' tendency to vandalism by fuzzy dimtel method. *Journal of Applied Psychological Research*; 11 (2): 181 to 208.
- Shayan Mehr A. (1998). *Comparative Encyclopedia of Social Sciences*. Volume 1, Tehran, Kayhan.
- Sotoude H. (1994). *Introduction to Social Pathology*. Tehran, Avaye Noor .second edition.
- Torkaman M, & Saei I. (2016). Factors affecting the incidence of vandalism among high school students in Tehran, district 5 Hezekiah. *International Journal of Humanities and Cultural Studies*; Special Issue: 1358-1369.
- Vilalta C J, & Fondevila G. (2017). School Vandalism in Mexico. *Journal of School Violence*; 0 (0): 1-13.
- Vorobyeva I V, Kruzhkova O V, & Krivoshchekova M S. (2015). The genesis of vandalism: From childhood to adolescence. *Psychology in Russia: State of the Art*; 8 (1): 139-156.